

JAAP VAN DIJK (1922 – 1967)

Jaap van Dijk overleed op 9 oktober 1967 als gevolg van een verkeersongeval, in het gebied van De Wieden, op weg naar een vergadering.

Na zijn overlijden publiceerden vrienden en collega's van Jaap enkele teksten, met name Victor Westhoff en Hans Gorter. Die stonden samengevat in het speciaal nummer van het I.V.N.-tijdschrift 'Mens en Natuur', 18(5), december 1967.

Van deze teksten hieronder de belangrijkste punten samengevat.

- Jaap van Dijk werd geboren in een eenvoudig arbeidersmilieu in Amsterdam. Hij was enig kind. Hij volgde geen middelbare schoolopleiding.
- Al heel vroeg was hij met de natuur bezig. Jaap van Dijk was in zijn jeugd actief in de NJN en in het Instituut voor Arbeidersontwikkeling en met name in het Natuurvriendenwerk
- Jaap was niet bestemd voor een loopbaan als wetenschappelijk onderzoeker, daarvoor was hij te praktisch, te concreet en miste de koele objectiviteit.
- Hij had een praktische instelling en wilde daadwerkelijk handelen.
- Hij had het diploma van preparateur, te vergelijken met de huidige botanisch analist; hij maakte chromosomenpreparaten voor een bloembollenlaboratorium
- Daarnaast deed hij botanisch onderzoek van de Vechtplassen en organiseerde natuurhistorische tentoonstellingen
- Kort na de oorlog kwam hij in dienst van de toenmalige afdeling Landschapsverzorging van de ANWB. Hij kwam in aanraking met het werk van de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, met name deed hij de organisatie van natuurbeschermingstentoonstellingen. Tevens bleef hij inventarisatiewerk doen, o.a. in NO-Twente in de Vechtplassen (Kortenhoef)
- In zijn vrije tijd deed hij veel in het Natuurvriendenwerk.
- In 1947 werd hij op voorspraak van zijn vriend Victor Westhoff botanisch assistent van Natuurmonumenten, die toen begon met inventarisatiewerk ten behoeve van een doeltreffend beheer van de terreinen. Tot 1963 heeft Jaap zich met enorme energie aan deze taak gewijd: het land doorreizend, inventariserend, fotograferend, trouw successieonderzoek verrichtend aan permanente proefperken, documenterend, adviserend en publicerend.
- Hij deed daarna veel werk voor NM en de Contact-Commissie wat betreft bijhouden van kaarten, verzorging en uitgave van het tijdschrift en andere publicaties, fotografische activiteiten.
- In 1963 droeg Jaap zijn taak van botanisch assistent voor het gehele land over, om zich als stafmedewerker van de directie aan aankoop, beheer en publiciteit te wijden.
- Tegelijk ontplooidde zich een tweede levenstaak, die van initiatiefnemer, voorman en organisator van het in 1960 opgerichte IVN
- Vooral de natuurbeschermingswerkkampen lagen hem nauw aan het hart, hij betrok enthousiaste jonge mensen in groepsverband daadwerkelijk bij rooien, kappen, maaien en graven voor het behoud van rijkdom en verscheidenheid van onze natuurmonumenten.
- Het levenswerk van Jaap was de creatie van het Nationale Park 'De Wieden' – kern van een uitgestrekte wildernis van N-W Overijssel. Hem werd naast

het botanische werk geleidelijk ook het verwerven van nieuwe eigendommen en het beheer toevertrouwd. In tien jaar tijds wist hij door volhardend en rusteloos onderhandelen dank zij ontelbare kleine en grote aankopen en een natuurreservaat van 3000 ha te verwerven. Hij saneerde er de ingewikkelde pachtverhoudingen, regelde en centraliseerde het beheer, gaf de recreatie haar juiste plaats, bracht er een werkgelegenheid voor biologische onderzoekers tot stand, en wist met elan en beleid de plaatselijke en provinciale overheid zodanig in het werk van de Vereniging NM te betrekken.

- Toen Jaap eenmaal bij aankoop en beheer in dit gebied was ingeschakeld groeide het bezit in de Noord-Westhoek na een aanloopperiode in steeds sneller tempo. De 300 tot 400 ha, gelegen in en bij Bakkerskooi, de Grote Otterskooi en het noordwestelijk oeverland van de Beulakerwilde breidden zich haast wekelijks uit.
- Vrijwel elke week ging Jaap één of meer dagen naar Noordwest-Overijssel. De bewoners van de dorpen kenden hem haast allemaal persoonlijk. Zijn bruisende energie bezorgde hem de bijnaam van 'de vurige'.
- Al lang piekerde hij over een manier om De Wieden ook dienstbaar te maken aan de natuurbeschermingseducatie. Het zijn ongetwijfeld de dichtgroeïende trilvenen geweest, die hem op het idee van de natuurbeschermingswerkkampen brachten, die, vooral als ze in De Wieden gehouden werden, hoogtepunten in zijn leven zijn geweest.
- Ook rijpte het plan voor een educatief centrum bij het Beulakerpad in Vollenhove. Geleidelijk werden de huisjes aangekocht en al voorlopig ingericht tot biologisch station, tot onderdak voor de werkkampen. Een oude veenschuur werd gerestaureerd, een natuurpad uitgestippeld.
- Het sluitstuk moest een ontvangstcentrum worden. Om dit alles gesubsidieerd te krijgen maakte hij in de eerste dagen van oktober 1967 een samenvattend rapport voor de Recreatiestichting Noordwest-Overijssel. Op weg naar de vergadering, waar dit behandeld zou worden, trof hem op **9 oktober** het noodlot.